

*Wanda BACIECZKO, Mariola CZAJKA

INTERESUJĄCE STANOWISKO LISTERY JAJOWATEJ *LISTERA OVATA* (L.) R. BR. (ORCHIDACEAE) W POBLIŻU JEZIORA ŁAZIENKOWSKIEGO W CZŁUCHOWIE (WOJEWÓDZTWO POMORSKIE)
Doniesienie

AN INTERESTING LOCATION OF *LISTERA OVATA* (L.) R. BR. (ORCHIDACEAE) NEAR LAZIENKOWSKIE LAKE IN CZŁUCHÓW (POMERANIAN DISTRICT)
Short communication

Katedra Dendrologii i Kształtowania Terenów Zieleni, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

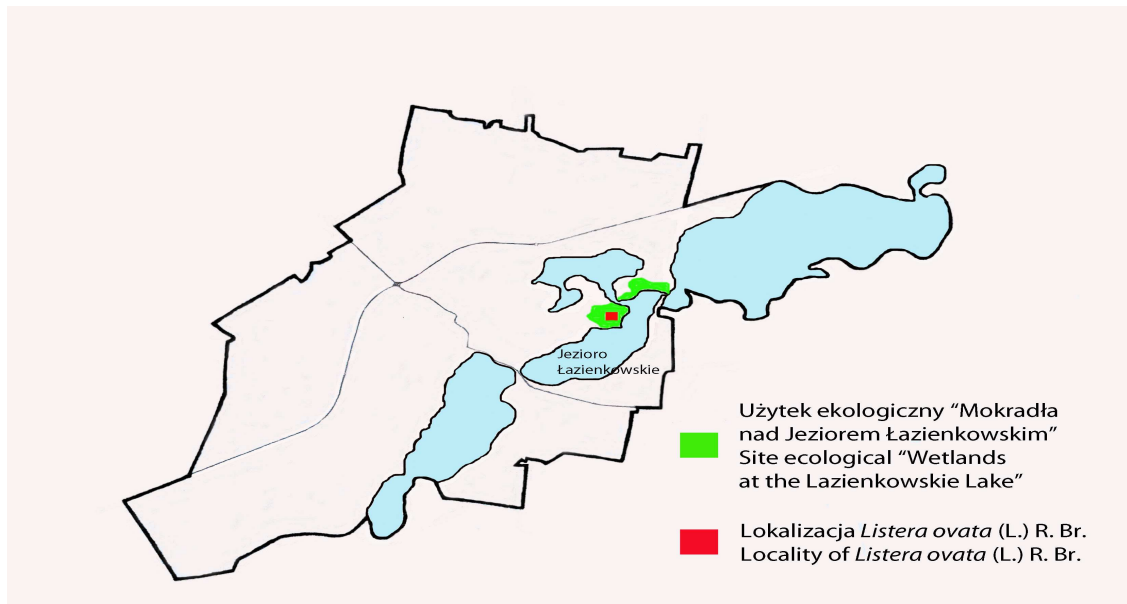
Abstract. In the area of Człuchów at the ecological site “Wetlands at the Łazienkowskie Lake” there has been found an abundant population of *Listera ovata* population (166 specimens). *Listera ovata* develops in undergrowth of the forest phytocenosis *Fraxino-Alnetum* W.Mat.1952. It is necessary to decrease the level of the penetration of this area in order to maintain the population.

Słowa kluczowe: gatunki chronione, *Listera ovata*, województwo pomorskie.
Key words: *Listera ovata*, Pomeranian District, protected species.

Podczas badań szaty roślinnej Człuchowa natrafiono na bogate stanowisko listery jajowatej *Listera ovata* (L.) R. Br. – gatunku chronionego (Rozporządzenie Ministra Środowiska z 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin – DzU z 2012 r., nr 14, poz. 81). Zlokalizowane jest ono w obiekcie chronionym – użytku ekologicznym „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim”, utworzonym na podstawie Uchwały nr XVIII/151/2000 Rady Miejskiej w Człuchowie z 25 kwietnia 2000 r. (rys. 1).

Na obszarze użytku ekologicznego o powierzchni około 6,41 ha pierwsze notowania storczyka odnotowano w 2001 roku (Mieńko i in. 2001). Obserwacje kontrolne, przeprowadzone powtórnie w 2004 roku, potwierdziły istnienie tego stanowiska (Ziółkowski i Mieńko 2004). Jednak dotychczasowe doniesienia nie informowały zainteresowanych o wielkości populacji tego gatunku, lecz podawały tylko jego stanowisko. Celem dokładniejszych badań po 10 latach (2011 r.) było określenie liczebności osobników populacji listery jajowatej oraz poznanie jej siedliska. W wyniku obserwacji stwierdzono występowanie 166 osobników, z czego 114 posiada dobrze wykształcony, o różnej długości, kwiatostan z kwiatami. Pozostałe 52 okazy posiadają pędy płone (niekwitające) – fotografia 1.

*Adres do korespondencji – Corresponding author: dr hab. Wanda Bacieczko prof. ZUT, Katedra Dendrologii i Kształtowania Terenów Zieleni, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, ul. Papieża Pawła VI 3A, 71-459 Szczecin, e-mail: wanda.bacieczko@zut.edu.pl.

Rys. 1. Położenie użytku ekologicznego „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim” w obrębie granic Człuchowa

Fig. 1. Localization of the ecological site “Wetlands at the Łazienkowskie Lake” in Człuchów

Fot. 1. Okazale kwitnące i płone osobniki *Listera ovata* (L.) R. Br. na terenie użytku ekologicznego „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim” w Człuchowie (Fot. M. Czajka, 12.06. 2011 r.)

Photo 1. Imposing blooming and not blooming specimens of *Listera ovata* (L.) R.Br. at the area of the ecological site “Wetlands at the Łazienkowskie” Lake in Człuchów (12.06.2011 r., photo. M. Czajka)

Listera ovata charakteryzuje się szeroką skalą fitocenotyczną (Piękoś-Mirkowa i Mirek 2003). W Polsce była spotykana w różnych typach fitocenoz (Friedrich i in. 2000, Bacieczko 2008, Bacieczko i Wołejko 2011). Preferuje jednak zbiorowiska lasów łęgowych ze związku *Alno-Ulmion* Br. et R. Tx. 1943. Na terenie prezentowanego użytku ekologicznego listera jajowata

rozwija się w łęgu *Fraxino-Alnetum* W.Mat. 1952, zarówno w miejscach zacienionych przez zwarty drzewostan z bogatym gatunkowo i osiagającym duże pokrycie runem, jak i w miejscach z luźnym drzewostanem, gdzie intensywne promienie słońca dostają się do dna lasu.

W łęgu w warstwie drzew dominuje *Fraxinus excelsior* L. i *Alnus glutinosa* (L.) Gaertner, natomiast domieszkę stanowią: *Fagus sylvatica* L., *Larix decidua* ssp. *decidua*, *Betula pubescens* Ehrh., *Acer platanoides* L. oraz *Populus tremula* L. Warstwę podszytu tworzą krzewy oraz podrost występujących tu drzew. Najczęstsze krzewy to: *Frangula alnus* Miller; *Sorbus aucuparia* L., *Ligustrum vulgare* L., *Prunus padus* L. i *Ribes nigrum* L. Natomiast podrost stanowią głównie młode okazy *Alnus glutinosa* (L.) Gaertner, *Fraxinus excelsior* L., *Fagus sylvatica* L., *Carpinus betulus* L. i *Acer platanoides* L.

W warstwie zielnej, o pokryciu dochodzącym do 90%, występują: *Equisetum sylvaticum* L., *Paris quadrifolia* L., *Geum urbanum* L., *Ajuga reptans* L., *Deschampsia caespitosa* (L.) P. Beauv., *Mycelis muralis* (L.) Dum., *Maianthemum bifolium* (L.) F. W. Schmidt., *Aegopodium podagraria* L., *Carex elongata* L., *Polygonatum odoratum* (Miller) Druce, *Geranium robertianum* L., *Rubus caesius* L., *Solanum dulcamara* L. oraz siewki *Fraxinus excelsior* L. i *Acer platanoides* L. Warstwę mszystą o nieznacznym pokryciu tworzą *Mnium undulatum* L. i *Polytrichum commune* Hedw.

Użytek ekologiczny, na terenie którego występuje stanowisko omawianej populacji listery jajowatej, przylega do miejskiego parku w Człuchowie, przy którym znajdują się nieliczne zabudowania mieszkalne. Teren ten jest zabagniony i niedostępny, co nie zachęca do jego odwiedzania. Niewielka jego część jest jednak narażona na wydeptywanie, gdyż przez badany las łęgowy poprowadzona jest wąska ścieżka. Zdecydowana większość osobników listery jajowatej rośnie w gęstych zaroślach, w pobliżu terenów zalanych wodą, co stwarza im naturalną ochronę przed zniszczeniem.

Objęcie tego terenu ochroną w formie użytku ekologicznego stanowi dostateczną ochronę stanowiska listery jajowatej.

PIŚMIENNICTWO

- Baciczko W.** 2008. Szata roślinna jeziora Płoń i sąsiadujących biotopów na Równinie Pyrzycko-Stargardzkiej. Wydaw. AR Szczecin, 1–98.
- Baciczko W., Wolejko L.** 2011. Aktualny stan flory i znaczenie osobliwości florystycznych dla różnorodności szaty roślinnej rezerwatu „Grądowe Zbocza” koło Recza. *Folia Pomer. Univ. Technol., Stetin. Agric., Aliment., Pisc., Zootech.* 289 (19), 7–26.
- Friedrich S., Ziarnik M., Ziarnik K.** 2000. Rośliny chronione i rzadko spotykane występujące na terenie miasta Szczecina. *Folia Univ. Agric. Stetin., Seria Agric.* 213 (85), 81–94.
- Mieńko W., Knitter R., Ziółkowski M., Bartoń J.** 2001. Inwentaryzacja i waloryzacja Miasta Człuchowa, Urząd Miasta w Człuchowie.
- Piękoś-Mirkowa H., Mirek Z.** 2003. *Flora Polski. Atlas roślin chronionych.* Multico oficyna wydawnicza, Warszawa, 3–583.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r.** w sprawie ochrony gatunkowej roślin – DzU z 2012 r. nr 14, poz. 81.
- Uchwała nr XVIII/151/2000 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 kwietnia 2000 r.** w sprawie uznania za użytek ekologiczny mokradeł znajdujących się nad Jeziorem Łazienkowskim.
- Ziółkowski M., Mieńko W.** 2004. *Przyrodnicze różnorodności Człuchowa.* Wydaw. Urząd Miejski w Człuchowie, 128.

